

PIAT

Wyrzutnia granatów przeciwpancernych PIAT

Autor – zdjęcia: Dawid Kalka

Warszawa, Muzeum Wojska Polskiego (dawna placówka)

Historia konstrukcji

W 1930 roku brytyjski oficer Stewart Blacker opatentował lekki miotacz granatów, który miał służyć jako lekka broń przeciwpancerna piechoty. W 1937 roku udoskonalona wersja wykonana w firmie Parnell Aircraft Co. stanęła pod nazwą „Arbalest” do konkursu na lekką broń wsparcia dla piechoty. W konkursie zwyciężył moździerz dwucalowy, jednak konstrukcja „Arbalesta” wzbudziła na tyle duże zainteresowanie, że Blacker (w tym czasie już podpułkownik) został przeniesiony do Sekcji Broni Niekonwencjonalnych I Departamentu Ministerstwa Obrony. Efektem dalszych prac był opracowany pod koniec 1940 roku Blacker Bombard.

Ponieważ Blacker został w 1941 roku przeniesiony na inne stanowisko, dalsze prace prowadził major Millis Jefferis. Opracowany przez niego „Baby Bombard 0.625 inch” poddano próbom w czerwcu 1941 roku, jednak uznano, że lekki pocisk burzący elaborowany zbyt małą ilością materiału wybuchowego jest niewystarczająco skuteczny. Pojawił się natomiast pomysł opracowania pocisku kumulacyjnego. W lutym 1942 roku był on gotowy, a w miesiąc później testy przeszedł granatnik przystosowany do miotania nowego granatu.

Żołnierz z brytyjskiej 7. Dywizji Pancерnej – 28 grudnia 1944 roku

Efekty prób były tak dobre, że we wrześniu 1942 roku nowa broń jako PIAT była produkowana seryjnie. Nowy granatnik miał zastąpić karabiny przeciwpancerne Boys. Według etatu z 1943 roku każda kompania piechoty miała posiadać trzy PIAT-y. PIAT-y nie miały stałych obsłóg, szkolenie w ich obsłudze przechodzili wszyscy żołnierze piechoty. Dopiero przed walką dowódca plutonu wyznaczał do obsługi każdego granatnika dwóch żołnierzy: celowniczego (przenosił PIAT-a) i amunicyjnego (przenosił sześć pocisków). Według instrukcji zalecane było otwieranie ognia z najbliższych odległości. Pocisk kumulacyjny wystrzelony z PIAT-a był w stanie przebić pancerz czołgów Panzerkampfwagen IV i Panzerkampfwagen V Panther z dowolnej strony. W przypadku czołgów Panzerkampfwagen VI Tiger możliwe było przebicie pancerza tylnego i bocznego.

Dużą zaletą PIAT-a była możliwość używania go w małych pomieszczeniach (w przypadku granatników Bazooka i Raketenpanzerbüchse Panzerschreck wydostający się do tyłu strumień gazów prochowych po odbiciu się od ścian mógł poparzyć strzelca). Dlatego PIAT-y były przydzielane jako broń wsparcia grupom szturmowym walczącym w miastach (według

regulaminu 2–3 granatniki na grupę).

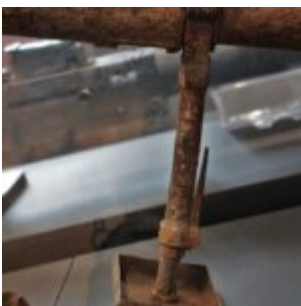
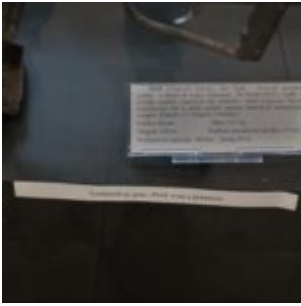

Żołnierze brytyjscy w Normandii – 9 lipca 1944 roku

Stosowany był też podczas powstania warszawskiego. 1 sierpnia 1944 roku Armia Krajowa w Warszawie miała 29 tych granatników. Później przybyło ich dzięki zrzutom alianckim. PIAT był najskuteczniejszą bronią przeciwpancerną jaką dysponowali powstańcy. Po II Wojnie Światowej PIAT pozostawał na uzbrojeniu armii brytyjskiej do 1951 roku, kiedy zastąpił go granatnik przeciwpancerny M20.

Nowa broń została po raz pierwszy użyta podczas desantu na Sycylię w 1943 roku. Dużą zaletą była możliwość operowania bronią w zamkniętych pomieszczeniach, co pozwalało prowadzić ogień przez okna pomieszczeń. Brak chmury gazów wylotowych nie zdradzał przeciwnikowi położenia stanowiska strzeleckiego.

Z kolei wadą nowej broni było trudne przygotowanie jej do oddania pierwszego strzału, podskakiwanie broni podczas strzału oraz niska prędkość wylotowa pocisku limitująca niewielki praktyczny zasięg.

Autor – zdjęcia: Dawid Kalka

Skarżysko-Kamienna, Muzeum im. Orła Białego

Dane techniczne

- Masa: własna 14,5 kg
- Długość całkowita: 991 mm
- Długość lufy: 254 mm

Opis konstrukcji

Granatnik przeciwpancerny miał dość nietypową konstrukcję i sposób działania. Wewnątrz rurowej komory zamkowej znajdował się umieszczony na wodzidle trzon zamkowy podparty sprężyną powrotną. Wewnątrz trzonu zamkowego znajdowała się żerdź napinająca, zakończona iglicą. Z zewnątrz trzon zamkowy otaczało suwadło pełniące także funkcję przewodnicy sprężyny powrotnej. Przednia część komory zamkowej pełniła funkcję łożyska granatu. Od spodu do broni był umocowany mechanizm spustowy, a na wierzchu komory zamkowej znajdowały się przyrządy celownicze składające się z muszki i celownika o dwóch przeziernikach.

Przygotowanie broni do strzelania zaczynało się od napięcia sprężyny powrotnej. Najłatwiej było to wykonać w postawie stojącej. Po złożeniu przyrządów celowniczych i odbezpieczeniu broni granatnik należało ustawić kolbę na ziemi (pionowo). Następnie stanąć na kolbie, tak aby kabłąk osłony spustu znajdował się z prawej strony. Następnie schylić się, chwycić za uchwyt mechanizmu spustowego i pociągnąć do góry całą komorę zamkową o około 7,5 mm, a potem przekręcić ją o 45 stopni w prawo. Później jednym gwałtownym ruchem wyprostować ciało, ciągnąc komorę zamkową w górę o około 30 cm, aż do usłyszenia trzasku zaczepu kurkowego. Po napięciu sprężyny

należało zabezpieczyć granatnik i nasunąć komorę zamkową na wystającą żerdź napinającą i przekręcić granatnik w lewo (następuje połączenie zderzaka z nakrętką komory zamkowej). Następnie ładowany był granat. Spust ściągało się dwoma palcami (wskazującym i środkowym).

Naciśnięcie spustu zwalniało suwadło z trzonem zamkowym. Pchnięte do przodu sprężyną powrotną uderza iglicą w spłonkę granatu. Ciśnienie gazów prochowych miota granat i jednocześnie powoduje odrzucenie trzonu zamkowego do tyłu, gdzie jest zatrzymywany na zaczepie kurkowego. Granatnik można ponownie załadować granatem lub zwolnić sprężynę powrotną. W warunkach bojowych, jeśli broń była zbyt słabo trzymana, sprężyna powrotna nie napinała się i po strzale trzeba ją było ponownie napinać ręcznie.

Ponieważ granatnik miał bardzo silny odrzut, zakończenie komory zamkowej pełniące funkcję kolby było wyposażone w gumową nakładkę osłoniętą brezentem.

Obsługę broni stanowiło 2 żołnierzy: celowniczy (przenosił broń) oraz amunicyjny (przenosił 6 pocisków).

Amunicja

Rodzaje granatów:

- Bomb H.E./A.T. – granat przeciwpancerny posiadający ładunek kumulacyjny z wkładką z miękkiej stali. W przedniej części znajdował się zapalnik uderzeniowy o działaniu natychmiastowym (F.P. No.425), z tyłu cztery brzechwy. Granat miał kolor zgniłozielony.
- Bomb Drill/A.T. – granat ćwiczebny do nauki ładowania. Identycznego kształtu jak bojowy. Malowany na czarno z białym napisem „Drill”.
- Bomb Practice Inert/A.T. – granat ćwiczebny

jednorazowego użytku. Zamiast materiału wybuchowego posiadał wypełnienie o identycznej masie.

- Shot Practice/A.T. – granat ćwiczebny wielorazowego użytku. Miał inny kształt niż granat bojowy i dlatego wymagał stosowania specjalnej wkładki montowanej w granatniku.

1. Przeciwpancerna Bomb HE/AT

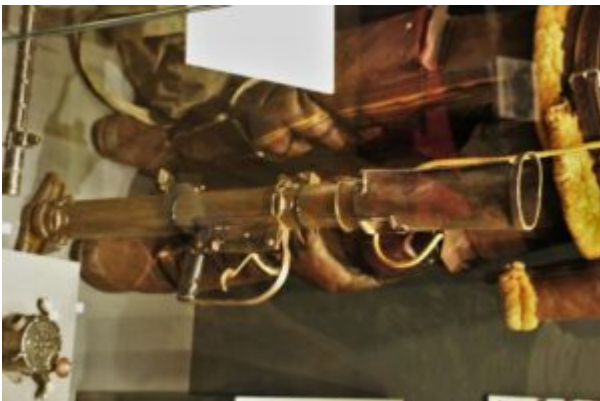
Powstanie warszawskie: Żołnierze z Batalionu „Czata 49” wyciągają z zasobników zrzutowe granatniki PIAT

- Masa: 1,36 kg (3 funty)
- Średnica: 82,5 mm ($3\frac{1}{4}$ cala)
- Długość: korpusu 381 mm (15 cali), całkowita z zapalnikiem 422 mm
- Prędkość wylotowa: 137 m/s
- Donośność: skuteczna 100 jardów (91 m), maksymalna ok. 350 jardów (320 m)
- Pocisk z nadkalibrową głowicą kumulacyjną pobudzaną głowicowym zapalnikiem uderzeniowym typu No. 425 lub typu No. 426. Malowany na kolor zielony. Przebijałość pancerza wynosiła około 83 mm (3,3 cala).

2. Szkolna Bomb Practice Intert / AT

- Pocisk szkolny służący do nauki strzelania do celu – pozbawiony ładunku wybuchowego, ale o tej samej masie i balistyce jak pocisk przeciwpancerny. Malowany na kolor czarny.

3. Szkolna Bomb Drill / AT

Autor – zdjęcia: Dawid Kalka

Warszawa, Muzeum Wojska Polskiego (dawna placówka)

- Pocisk szkolny używany do nauki ładowania. Malowany na kolor czarny z żółtym pasem. Ponieważ był pusty w środku nie można było do wykorzystywać do nauki strzelania do celu.

4. Szkolna Shot Practice / AT

- Pocisk szkolny służący do nauki procesu odpalania broni – wymagał włożenia do lufy adaptera dla pocisków mniejszego kalibru niż przewód lufy. Malowany na kolor

biały.

W służbie niemieckiej przejęte egzemplarze broni otrzymały oznaczenie Panzabwehrwaffe 789 (e).

Bibliografia

1. Tomasz Nowakowski: Miotacz przeciwpancerny PIAT, Nowa Technika Wojskowa Nr. 12/1993, Magnum-X, Warszawa
2. https://pl.wikipedia.org/wiki/Granatnik_PIAT
3. <http://www.dws-xip.pl/encyklopedia/ppancpiat-uk/>
4. <http://www.muzeumwp.pl/emwpaedia/reczny-granatnik-przeciwpancerny-piat.php>